

КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІК

ГАЗЕТА НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ УКРАЇНИ «КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Безкоштовно

30 жовтня 2014 року

№33 (3091)

Візит Надзвичайного і Повноважного Посла Індії

21 жовтня НТУУ "КПІ" відвідали Надзвичайний і Повноважний Посол Індії в Україні Раджив Кумар Чандер і аташе з питань оборони Сіддхарта Сант.

Сіддхарта Сант, Раджив Кумар Чандер та М.З. Згуровський

З керівництвом університету, співробітниками Наукового парку "Київська політехніка" та науковцями кількох факультетів гості обговорили питання відновлення повномасштабної співпраці між індійськими вишами та КПІ в освітній сфері та можливості поглиблення традиційних і налагодження нових наукових контактів. Зокрема, йшлося про можливість підготовки на базі КПІ магістрів і докторів філософії з технічних наук для Індії, напрями можливого співробітництва дослідників обох країн і про участь університету у промислових виставках, які мають пройти в Індії взимку.

Ректор НТУУ "КПІ" академік НАН України Михайло Згуровський також розповів Радживу Кумар Чандеру та Сіддхарті Сант про організацію і напрями діяльності Наукового парку "Київська політехніка". Гостям були запропоновані презентації від Наукового парку: вони ознайомилися з ранцевим

безпілотним літальним апаратом "Spectator" класу "міні", переносною установкою для очищення води "Сова" та мобільними системами для охорони територій, розробленими фахівцями університету. Автори проектів не лише розповіли про можливості застосування і характеристики своїх дітищ, але й продемонстрували їх зразки, тож очільники індійського представництва в Україні власноруч оцінили масо-габаритні характеристики і зручність створеного в університеті обладнання. Окрім того, декан факультету авіаційних і космічних систем Олександр Збруцький розповів про лінійку безпілотних літальних апаратів з різними характеристиками і різноманітного призначення, розроблених на факультеті, та про можливість підготовки на його базі операторів таких апаратів.

Насамкінець учасники зустрічі домовилися про продовження контактів з подальшим виходом на укладення відповідних угод. *Інф. "КП"*

СЬОГОДНІ В НОМЕРІ:

1 **Візит Посла Індії**

.....
Делегація CRDF Global

1 **Семінар, присвячений Кларісе Ліспектор**

2 **Ю.М. Поплавку – 80!**

.....
Викладач-дослідник А.Т. Орлов

.....
Стипендіат ректора А. Мамедов

3 **Школа-практикум в бібліотеці**

.....
Льотчик-новатор Петро Нестеров

4 **Цивільний захист: проведено тренування**

.....
Оголошення

Візит до КПІ делегації CRDF Global

20 жовтня Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут" відвідала делегація Фонду цивільних досліджень та розвитку США (CRDF Global) у складі його президента та виконавчого директора Кетлін Кемпбелл, директора з інституційного розвитку Мерилін Пфайфер, співробітника українського представництва фонду Наталії Артюховської та його менеджера з комунікацій Тетяни Нарчинської.

Мета візиту представників фонду в Україну – зустрітися з наявними і потенційними партнерами CRDF Global і визначити разом з ними напрями, за якими фонд може допомогти українським науковим організаціям, сприяти розвитку науково-технічного підприємництва та підтримати реформування системи вищої освіти.

Гості обговорили з ректором університету академіком НАН України Михайлом Згуровським перспективи і шляхи розвитку наукових досліджень у КПІ та університетської науки в Україні загалом. Серед питань, які викликали найбільше їх зацікавлення, – діяльність Наукового парку "Київська політехніка". Ректор докладно поінформував представницького фонду про його організаційну структуру, напрями роботи, а також про щойно завершений фестиваль "Sikorsky Challenge 2014", його результати та проекти, які стали фіналістами конкурсів і отримали інвестиції на впровадження у життя. У зустрічі взяли участь перший проректор університету академік НАН України Юрій Якименко та проректор з міжнародних зв'язків член-кореспондент НАН України Сергій Сидоренко.

Інф. "КП"

Зустріч з міністром

Д. Булатов

21 жовтня студентський актив НТУУ "КПІ" зустрівся в залі засідань Вченої ради з міністром молоді та спорту України Дмитром Булатовим. Бесіда відбувалася в невимушеній атмосфері, у формі запитань і відповідей. Найбільшу зацікавленість у студентів викликав проєкт майбутньої реформи в галузі спорту та фізичної культури. Означена реформа – це спільний проєкт Міністерства молоді і спорту та спортивної спільноти – федерацій та Національного олімпійського комітету.

Дмитро Булатов на початку бесіди згадав, що не так вже й давно сам був студентом КПІ. Розповідаючи про свою роботу, він докладно зупинився на окремих аспектах реформування галузі, які стосуються діяльності міністерства. Зокрема, деякі функції з управління спортом, а саме розподіл та фінансування в ручному режимі, затвердження складу збірних, затвердження правил та організація змагань – будуть передані НОК та федераціям. Нещодавно робоча група з реформування у сфері спорту і фізичної культури після кількомісячної роботи нарешті презентувала концепцію, яка має вивести український спорт на вищий рівень. "Реформа у спорті – це не тільки кількість олімпійських медалей. Це, передусім, здорова нація", – підкреслив Дмитро Булатов.

Інф. "КП"

Семінар, присвячений творчості письменниці Кларісе Ліспектор

Семінар, присвячений творчості видатної бразильської письменниці Кларісе Ліспектор, відбувся 23 жовтня в КПІ. Увага до цієї постаті пояснюється двома причинами: по-перше, місцем народження Кларісе Ліспектор є Україна, і, по-друге, попри популярність її творів у країнах Латинської Америки і у світі, її ім'я є поки що майже невідомим у нашій країні.

Отже, бразильська письменниця українсько-єврейського походження Кларісе Ліспектор (перше ім'я – Хайя Пінкасівна Ліспектор) народилася 10 грудня 1920 року в містечку Чечельник на Поділлі, через яке її батьки тікали від погромів Громадянської війни. У 1921 році її родина емігрувала до Бразилії і оселилася в м. Рисифі (штат Пінямбуко), де пройшли її дитячі роки. У 1935 році сім'я переселилася до Ріо-де-Жанейро, де за чотири роки по тому майбутня письменниця вступила в університет, щоби вивчати правознавство. Утім, уже за рік вона

почала працювати на посаді редактора Національної інформаційної агенції, а 1942 року стала редактором газети "Ніч" (A Noite), в якій опублікувала декілька своїх оповідань. Не вдовзі вона вийшла заміж за молодого дипломата Маурі Гужел Валенти, з яким у 1944 році виїхала на довгих шістнадцять років за кордон. Разом із сім'єю вона жила в Італії, Швейцарії, Туреччині, Великій Британії та США. Після розлучення, у 1960 році вона повернулася до Ріо-де-Жанейро і окрім письменницької діяльності, знову стала активно займатися журналістикою. Померла 1977 року за день до свого 57-річчя. Авторка численних новел, оповідань та романів, перший з яких – "Поряд з диким серцем", опублікувала в 19 років. Усього в її творчому доробку вісім романів, вісім збірок оповідань, літературознавчі статті, переклад португальською роману Оскара Уайльда "Портрет Доріана Грея".

Закінчення на 4-й стор. ➔

ВІТАЄМО! ВІТАЄМО!

Юрію Михайловичу Поплавку – 80!

18 жовтня 2014 р. відзначив свій 80-річний ювілей професор кафедри мікроелектроніки факультету електроніки НТУУ "КПІ" д.ф.-м.н. Юрій Михайлович Поплавко.

Ю.М.Поплавко – випускник КПІ 1957 р. Після закінчення інституту він залишився тут працювати на посаді інженера. Потім працював на посадах асистента, доцента, а з 1976 р. – на посаді професора. У 1963 р. Ю.М.Поплавко захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата технічних наук, а у 1974 р. – дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора фізико-математичних наук.

Ю.М.Поплавко – відомий фахівець з фізики сегнетоелектриків та діелектриків. Він започаткував новий науковий метод дослідження – мікрохвильову діелектричну спектроскопію. У його доробку – низка важливих розробок, більше 300 опублікованих наукових праць, 15 винаходів у галузі НВЧ застосування діелектриків.

За час роботи в інституті Ю.М.Поплавко проявив себе не тільки як талановитий учений, а й як блискучий викладач й методист. Він розробив декілька навчальних курсів матеріалознавчого та фізичного напрямків і забезпечив їх методичною літературою, надрукувавши 16 навчальних посібників, у тому числі три – у центральних виданнях. За навчальний посібник "Фізика діелектриків" (Київ, Вища школа, 1980 р., 400 с.) Юрій Михайлович був нагороджений Премією та Дипломом КПІ. За 4-томний навчальний посібник "Фізичне матеріалознавство" він разом із співавторами був нагороджений Премією та Дипломом КПІ у 2013 р. Десять років Ю.М.Поплавко працював у методичній раді КПІ керівником секції "Активне навчання студентів", опублікував серію методичних робіт.

Проф. Ю.М.Поплавко читає на факультеті електроніки курси "Фізика твердого тіла", "Фізика діелек-

Ю.М. Поплавко

триків" та "Магнітоелектроніка". За його участю кафедра підготувала понад 3000 інженерів з електронної техніки. Під його науковим керівництвом підготували і захистили кандидатські дисертації 28 аспірантів (деякі з них згодом стали докторами наук і академіками НАН України).

Проф. Ю.М.Поплавко був членом експертної ради ВАК України. Він виступав опонентом більше 30 кандидатських і 20 докторських дисертацій. Юрій Михайлович проводив активну міжнародну діяльність як керівник Центрально-Української секції Міжнародного інституту інженерів електронної та електронної техніки (ІЕЕ). Він керував спільним українсько-південнокорейським, проектом Україна-США за програмою CRDF та науковими проектами з Францією. На запрошення зарубіжних університетів та фірм Ю.М.Поплавко виступав з доповідями та лекціями у США (6 разів), Німеччині (5 разів), Англії (2 рази), Франції (4 рази), Південній Кореї (8 разів), в Японії, Італії, Іспанії, Португалії та в інших країнах. Міжнародний фонд "Відродження" відзначив Ю.М.Поплавка званням "Соросівський професор".

І сьогодні проф. Ю.М.Поплавко не знижує активності в навчальній та науковій роботі. Він – член двох спеціалізованих рад по захисту докторських дисертацій. За останні 5 років опублікував більше 30 наукових праць, брав участь у 8 міжнародних конференціях. Дві його монографії опубліковано в Німеччині.

Ю.М.Поплавко має державні та відомчі нагороди України: Відмінник освіти України – 2001 р.; Почесна грамота Міносвіти України за особистий внесок у міжнародне науково-технічне співробітництво – 2005 р.

Колектив ФЕЛ бажає ювіляру доброго здоров'я, наснаги та нових творчих здобутків!

Асіман Мамедов – стипендіат ректора

Що відчувають люди, коли знайомляться з КПШниками? Зазвичай в очах зароджується цікавість, бажання поспілкуватися та долучитися до чогось значного. Наш університет високо тримає планку освіти, тож про випускників-політехніків можна говорити з гордістю. Одним з таких є студент шостого курсу фізико-математичного факультету Асіман Мамедов. Зовсім недавно його було удостоєно іменної стипендії ректора НТУУ "КПІ". Юнак люб'язно розповів про себе.

Дитинство. Асіман народився і виріс у Києві. Батьки змалечку пробудили в ньому цікавість до всього нового, любов до точних наук, іноземних мов, жагу нових знань та звершень. Тож на сьогоднішній день хлопець вільно володіє чотирма мовами. Ще школярем, навчаючись у ліцеї "Лідер", Асіман займав призові місця в різноманітних олімпіадах. Завдяки цьому хлопець зрозумів, що хоче досягнути фахових висот і стати професіоналом своєї справи. Та вже тоді спорт почав конкурувати із заняттями.

Вибір. Якийсь час хлопцеві вдавалося поєднувати навчання з ігровими видами спорту – футболом і баскетболом, пристрасть до яких не згасла й донині. Та після закінчення школи потрібно було зробити чи не перший важливий вибір: обрати ВНЗ, в якому навчатиметься наступні шість років. Рішення прийшло не відразу, та оскільки батько Асімана закінчив КПІ, здобув ступінь кандидата технічних наук і деякий час викладав у Політехніці, документи вирішили подати до НТУУ "КПІ". З факультетом довго не вагався: ще дошкільням умів додавати й віднімати шестизначні числа та множити двозначні, а в ліцеї полюбив фізику, тож обрав Фізико-технічний інститут.

Навчання. Але доля й тут вирішила випробувати юнака. Провчившись три роки, Асіман вирішив відкрити нову сторінку свого життя – разом із фізико-математичним факультетом. ФМФ радо прийняв його до своєї сім'ї: адміністрація й викладачі усіляко допомагали та підтримували ініціативи нового студента. Незабаром Асіман успішно виступив англійською на XI Міжнародній студентській конференції "Інновації в науці та техніці". Доповідь присвятив дослідженню 3D принтера, здатного відтворювати об'ємні об'єкти.

Асіман Мамедов

Спорт. Ще навчаючись у фізико-технічному, Асіман входив до збірної КПШ з баскетболу. На провокаційне запитання тренера, що більше любить: себе в баскетболі чи баскетбол у собі, хлопець незмінно відповідав: "Баскетбол у собі". Мабуть, така цілеспрямованість та працьовитість сприяли запрошенню спортсмена до професійних спортивних клубів. І не дивно, що на ФМФ він створив і очолив баскетбольну команду. Нині природна енергійність та життєздатність дозволяють йому поєднувати навчання з баскетболом і роботою. Він практикувався в журналістиці, будучи спортивним репортером на сайті Sport.ua, та в організаторській сфері, працюючи на кадетському Євробаскеті та на щорічному музичному фестивалі Ostrov-Festival.

Наставники. Асіман дуже тепло говорить про людей, які допомогли йому стати тим, ким він є: батьків, друзів, викладачів. Особливо пишається, що виконує магістерську під керівництвом професорів Ю.І.Горобця та О.Ю.Горобця, які є

улюбленими студентів, уміють зацікавити роботою та чітко подати матеріал. Разом вони працюють над темою "Ефект Гуса-Хенхена: дослідження явища відбиття спінової хвилі від анізотропної границі розділу між двома феромагнетиками". Зі слів студента, наставники показують приклад, як потрібно працювати, щоб досягти мети, вчати аналізувати та приходити до кінцевого результату. Професіоналізм, упевненість, розуміння, жага пізнання – ці якості гармонійно поєднані у його викладачах. "Хочеться працювати, коли бачиш приклад успішних людей, та заряджатися від них енергією", – говорить він. У майбутньому магістрант планує продовжувати відкривати загадки таємничої фізики, тому бачить себе в науковій сфері.

Пріоритети. Підсумовуючи нашу бесіду, Асіман поділився основними життєвими правилами, які він визначив для себе, щоб досягати поставлених цілей:

1. Ніколи не говорити ніколи.
2. Ніколи не зупинятися на півдорозі.
3. Працювати на повну силу. Ставити реальні цілі і досягати їх, а не вірити в утопію.

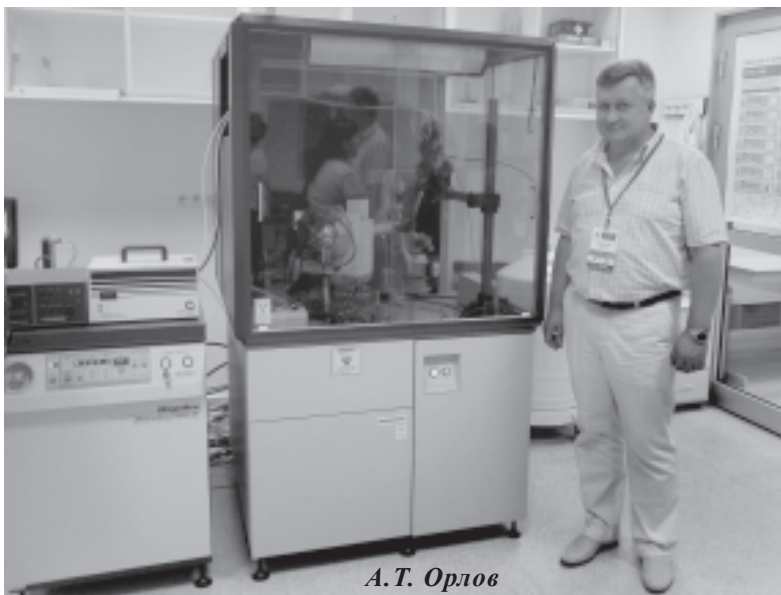
Катерина Васильченко,
студентка ФМФ

Викладач-дослідник

Міцніють наукові кадри

Якщо погортати підшивки "Київського політехніка" за останні роки або погуглити архів, то прізвище доцента кафедри мікроелектроніки, кандидата технічних наук Анатолія Тимофійовича Орлова можна зустріти досить часто. Його власні доробки та досягнення підопічних є вагомими, мають і попит, і визнання. Він також є переможцем університетського конкурсу "Викладач-дослідник 2013".

Анатолій Орлов – вихованець Київської політехніки. Ще студентом, починаючи з III курсу, брав участь у науковій роботі в лабораторії тоді ще доцента Ю.І.Якименка. У 1981 р. закінчив з відзнакою факультет електронної техніки, відтоді працює на кафедрі мікроелектроніки: інженером, молодшим науковим співробітником, асистентом, доцентом. У 1989 р. після закінчення аспірантури захистив кандидатську дисертацію за спеціальністю "Інтегральні радіоелектронні пристрої". На викладацькій роботі з 1988 р., з 1992 р. – доцент. Читає лекції з курсів "Основи наноелектроніки", "Проектування та конструювання напівпровідникових приладів та інтегральних мікросхем", "Проектування великих інтегральних мікросхем", "Метрологія сенсорів", "Спецкурс мікроелектроніки", "Мікросхемотехніка".

А.Т. Орлов

Нині є заступником декана по роботі з іноземними студентами, заступником завідувача кафедри з наукової роботи та міжнародних зв'язків, відповідає за кафедрі за нормоконтроль при виконанні проектів і робіт бакалаврів, спеціалістів, магістрів. Бере участь у міжнародних проектах. Є відповідальним виконавцем спільної науково-дослідної роботи з Республікою В'єтнам. Також є національним координатором від України та керівником від НТУУ "КПІ" міжнародного проекту "Біомедична інженерна освітня ініціатива Темпус в регіоні Східного партнерства". У 2013–2014 рр. брав участь у робочій групі Кабміну України з розробки Національної програми з мікроелектроніки НВЧ.

У науковому доробку Анатолія Тимофійовича Орлова понад 100 публікацій, 10 українських та міжнародних патентів, співавторство в написанні навчального посібника "Наноелектроніка" (2013, гриф МОНУ) та підручника "Основи наноелектроніки" (2014, гриф МОНУ). Сфера його наукових інтересів є дуже широкою: високочастотні прилади та сенсори на базі МЕМС-, НЕМС (мікро-, наноелектромеханічних систем) технологій, наноструктуровані п'єзоелектричні матеріали для мікро- та альтернативної енергетики, бездротові безбатарейні біомедичні сенсори, цифрова обробка сигналів для засобів телекомунікацій та широкосмугового доступу. А.Т.Орлов вільно володіє англійською, проходив стажування та брав участь у міжнародних конференціях і симпозиумах у багатьох країнах світу: Великобританії, Італії, Греції, Нідерландах, Бельгії, Канаді, США, Туреччині, Хорватії, В'єтнамі, Малайзії та на Філіппінах.

Протягом усього часу роботи в НТУУ "КПІ" А.Т.Орлов бере участь у виконанні науково-дослідних робіт. Тільки за останні два роки був відповідальним виконавцем та виконавцем НДР і ДКР із загальним обсягом фінансування понад 2 млн грн, у тому числі двох робіт за державним замовленням: НДР № ДЗ/472-2011 – "Електронна цифрова лабораторія для викладання науково-природничих та біомедичних дисциплін у навчальних закладах I–IV рівнів акредитації" та НДР № ДЗ/442-2013 – "Розроблення автономної багатопольової станції автоматизованого екологічного та кліматичного моніторингу з бездротовим мережевим інтерфейсом". Розроблена цифрова електронна навчальна лабораторія була представлена на восьми освітніх виставках та отримала низку винагород (золотих і срібних медалей та дипломів), була впроваджена в навчальний процес у п'яти вишах України, у тому числі в ІЕЕ НТУУ "КПІ", у рамках Національної програми "Відкритий світ" виграла конкурс для використання в середніх школах України.

Анатолій Тимофійович Орлов є науковим керівником двох аспірантів 2-го року навчання: Андрія Зазеріна та Вероніки Ульянової, які беруть активну участь у наукових дослідженнях, мають велику кількість публікацій у фахових та наукометричних виданнях, проходили стажування за кордоном. У 2013 р. Вероніка Ульянова виборола 1-ше місце в міжнародному конкурсі (11 балів з 12 можливих) та виграла грант компанії ОРТЕС на дослідження, а цього року – академічну стипендію Кабінету Міністрів України на 2014/15 навчальний рік. До речі, Вероніка щойно повернулася з Міжнародної конференції "Сенсорна електроніка та мікросистемні технології", що проходила в Одесі, з новою нагородою – дипломом за кращу доповідь "Високочутливий ПАВ сенсор на основі нанострижнів ZnO".

Наукова династія Орлових продовжується. Два сини Анатолія Тимофійовича – також КПШники. Старший минулого року закінчив з відзнакою магістратуру ІПСА та продовжує навчання в Університеті Осло, молодший успішно навчається на 3-му курсі нашого університету. Тож побажаємо досліднику та його вихованцям нових творчих злетів.

За інф. ФЕЛ

Виступає Г.І. Ковальчук

Школа-практикум в бібліотеці

відділів рідкісних і цінних видань університетських бібліотек України.

Нашу пропозицію підтримала Українська бібліотечна асоціація (УБА) і Методичний центр бібліотек вищих навчальних закладів України. Адже формування відділів стародруків, рукописів, рідкісних і цінних видань в університетських бібліотеках є непростим завданням, яке має свою довгу і цікаву історію.

Коло діяльності Науково-технічної бібліотеки ім. Г.І.Денисенка НТУУ "КПІ" досить широке: інформаційне забезпечення навчальної і наукової роботи університету, створення власних електронних ресурсів, науково-бібліографічна, гуманітарно-освітня та культурно-просвітницька робота. Останнім часом активно ведеться робота з опрацювання старовинної частини книжкового фонду (видань XVIII – першої половини XIX ст.). Співробітники фонду рідкісних і цінних видань бібліотеки ретельно вивчають кожну книжкову пам'ятку, вносять її до електронного каталогу і вводять інформацію про неї до наукового книгознавчого обігу.

Така науково-пошукова робота потребує ґрунтовної книгознавчої підготовки. З метою вдосконалення роботи і підвищення фахової кваліфікації науковці-бібліотекарі виступили з ініціативою створення на базі НТБ НТУУ "КПІ" Школи-практикуму для співробітників

бібліотек технічного спрямування найбагатшими є бібліотеки Харківського та Львівського технічних університетів. Але серед численних вишів країни є багато і таких, де тільки приступають до опрацювання старих книжкових фондів, і дуже важливим є правильний науковий підхід до всіх аспектів цієї діяльності.

Саме тому ініціатива співробітників НТБ ім. Г.І.Денисенка мала великий резонанс і на запрошення відгукнулось понад 70 бібліотекарів з бібліотек Києва, Харкова, Полтави, Житомира, Ніжина і

бібліотеки наукових інститутів НАН України.

Перше заняття школи відбулося 7 жовтня 2014 р. в затишній залі рідкісних і цінних видань. Темою обговорення були правила складання бібліографічного опису стародруків, рідкісних і цінних видань.

Привітальне слово до слухачів Школи-практикуму виголосила Галина Іванівна Ковальчук – найвідоміший в Україні фахівець зі стародруків, доктор історичних наук, професор, завідувач відділу стародруків і рідкісних видань НБУ ім. В.І.Вернадського. Вона

підкреслила актуальність і необхідність подібних професійних зустрічей, озвучила існуючі проблеми в цій галузі і нагадала про невідкладність створення Державного реєстру книжкових пам'яток України.

Від імені Української бібліотечної асоціації присутніх привітала Людмила Василівна Савенкова – директор Наукової бібліотеки Національного педагогічного університету ім. М.П.Драгоманова.

Завідувач фонду рідкісних і цінних видань НТБ ім. Г.І.Денисенка НТУУ "КПІ" Марина Олексіївна Мірошниченко представила презентацію "До історії формування відділів стародруків і рідкісних видань в університетських бібліотеках".

У рамках вільної дискусії виступили: Н.В.Кириченко – завідувач відділу Наукової бібліотеки Київського національного університету ім. Т.Шевченка, І.Г.Торпін – завідувач сектору Наукової бібліотеки Національного педагогічного університету ім. М.П.Драгоманова, З.Д.Стерехова – завідувач відділу наукової обробки документів НТБ ім. Г.І.Денисенка НТУУ "КПІ". Було проведено анкетування слухачів з метою вивчення ситуації зі стародруками в різних вишах і планування подальшої роботи.

Планується продовжити заняття Школи-практикуму в подальшому і долучити до підготовки і проведення професійних зустрічей фахівців з інших університетських бібліотек України.

*М.О. Мірошниченко,
зав. фонду рідкісних і цінних
видань НТБ ім. Г.І.Денисенка*

Учасники Школи-практикуму

Умані. Окрім університетських бібліотек, були представлені Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського, Національна історична бібліотека України,

підкреслила актуальність і необхідність подібних професійних зустрічей, озвучила існуючі проблеми в цій галузі і нагадала про невідкладність створення Державного реєстру книжкових пам'яток України.

Льотчик-новатор Петро Нестеров

Сто років тому, 8 вересня 2014 р., під час здійснення першого у світі повітряного тарану загинув Петро Нестеров – льотчик, який першим у світі виконав фігуру вищого пілотажа "мертва петля" (петля Нестерова).

Шлях в авіацію Петра Миколайовича Нестерова (1887–1914) був стрімким. У 1910 р. він – офіцер-артилерист – захопився авіацією, влітку 1911 р. побудував планер, на якому здійснював польоти, а в жовтні 1911 р. був зарахований до Офіцерської повітроплавальної школи в Санкт-Петербурзі. 29 серпня 1912 р. П.М.Нестеров перевівся до Гатчинської авіаційної школи, 12 вересня 1912 р. здійснив свій перший самостійний політ на літаку, 28 вересня склав іспит на звання пілота-авіатора, а 5 жовтня 1912 р. – іспит на звання військового льотчика.

П.М. Нестеров

26 квітня 1913 р. поручик Нестеров почав виконувати обов'язки начальника 11-го корпусного загону 3-ї авіаційної роти в Києві, яка базувалася на Сирецькому військовому аеродромі (неподалік від сьогоденного заводу "Більшовик").

Тодішній Київ був одним із центрів світової авіації. Київське товариство повітроплавання очолював його засновник, учень М.С.Жуковського, професор Київського політехнічного інституту М.Б.Делоне; членами товариства були О.С.Кудашев, Д.П.Григорів, брати Андрій, Євген та Іван Касьяненко, І.І.Сікорський та інші піонери авіації. Членом Київського товариства повітроплавання став і П.М.Нестеров. Він постійно вдосконалювався у пілотуванні. 10–11 серпня 1913 р. Петро Миколайович без попередньої підготовки здійснив переліт за маршрутом Київ-Остер-Ніжин-Київ. За кілька днів він повторив цей переліт, але вже на чолі групи з трьох літаків. Це був перший у світі груповий переліт строем, з чотирма посадками на обраних з повітря майданчиків. На літаку Нестерова був також кіно-

оператор Володимир Добрянський, який зняв з борту літака перший в історії авіації півгодинний документальний фільм.

Ще будучи курсантом Гатчинської авіаційної школи, Нестеров обговорював із товаришами по службі можливість здійснити вертикальний політ по замкнутому колу – так звану "мертву петлю". Ніхто з авіаторів на це ще не наважувався. Тільки француз Адольф Пету, льотчик-випробувач фірми "Блеріо", виконав у повітрі фігуру, схожу на букву "S".

Після тренувань, розрахунків, роздумів Нестеров усвідомив, що зможе здійснити задумане. 27 серпня (9 вересня за новим стилем) 1913 р. він на літаку "Ньюпор IV" з двигуном "Гном" потужністю 70 кіньських сил піднявся над Сирецьким військовим аеродромом та на висоті 600 метрів на очах численних глядачів уперше у світі виконав "мертву петлю", яка згодом стала називатися "петлею Нестерова".

Того ж вечора в Санкт-Петербург відправили офіційну телеграму за підписом десяти свідків – військових льотчиків, лікаря та комісара Всеросійського аероклубу в Києві. З Санкт-Петербурга кореспондент паризької газети "Матін" відразу телеграфував про подію до Франції. Наступного дня одночасно з російськими газетами "Матін" подала перше повідомлення про "мертву петлю".

У статті "Як я здійснив мертву петлю", опубліко-

ваний в "С.-Петербурзькій газеті" від 4 та 5 вересня 1913 року, Нестеров писав: "... Я сидів кілька миттєвостей вниз головою і припливу крові до голови не відчував, від сидіння не відокремився, і ноги давили на педаль... Інструменти у відкритих ящиках залишилися на своїх місцях. Бензин і масло також утримувалися відцентровою силою на дні бака, тобто вгорі, і нормально подавалися в мотор, який чудово працював уся верхню половину петлі. Загалом, усе це доводить, що аероплан зробив звичайний поворот, тільки у вертикальній площині, оскільки весь час існувала динамічна рівновага. З цим тільки поворотом повітря є переможеною людиною. ...Людина помилок забула, що в повітрі скрізь є опора, і їй слід перестати визначати напрямком по відношенню до землі".

Повідомлення про "петлю Нестерова" стали світовою сенсацією. А він продовжив рекордні польоти. Зокрема, 1 березня 1914 р. Нестеров з механіком Руденком за 3 години 9 хвилин на літаку "Ньюпор IV" здійснив переліт з Києва до Одеси, а через кілька днів – до Севастополя. 11 травня 1914 на тому ж літаку з механіком унтер-офіцером Нелідовим він виконав одинений переліт із трьома посадками для заправки паливом з Києва до Санкт-Петербурга за 18 годин (з них у повітрі 8 годин).

...28 липня 1914 р. розпочалася Перша світова війна. 11-й авіазагін, яким командував Нестеров, прибув у Радзивилів, а невдовзі – у місто Жовква, розташоване на тридцять кілометрів північніше від Львова. Нестеров здійснював повітряну розвідку і виконав одне з перших бомбардувань пристосованими для цього артилерійськими снарядами.

Незабаром російським військам став докучати австрійський льот-

чик барон Фрідріх фон Розенталь, який щодня здійснював повітряну розвідку на своєму біплані "Альбатрос". Увечері 25 серпня 1914 р. генерал-квартирмейстер М.Д. Бонч-Бруевич під час штабної наради став дорікати льотчикам за безкарні польоти ворожого розвідника і, нарешті, звинуватив їх у боягузтві. Тоді Нестеров дав слово, що припинить польоти австрійця.

Наступного ранку ворожий "Альбатрос" знову з'явився в небі. Нестеров і поручик Олександр Кованько піднялися в повітря, але при зльоті обірвався трос з гирею, яким Петро Миколайович сподівався пошкодити гвинт "Альбатроса" і примусити його сісти (цей засіб боротьби з літаками придумав він сам). Нестеров з Кованьком повернулися на землю. Петро Миколайович наказав механіку підготувати літак до нового польоту, а сам сів в автомобіль і поїхав в армійську казну отримати гроші для 11-го загону. Коли повертався назад, у повітрі знову з'явився літак барона. Нестеров під'їхав прямо до свого літака, швидко злетів, і став переслідувати ворога. Той, помітивши наближення "Морана" Нестерова, спробував від нього відірватися.

Літак «Ньюпор IV»

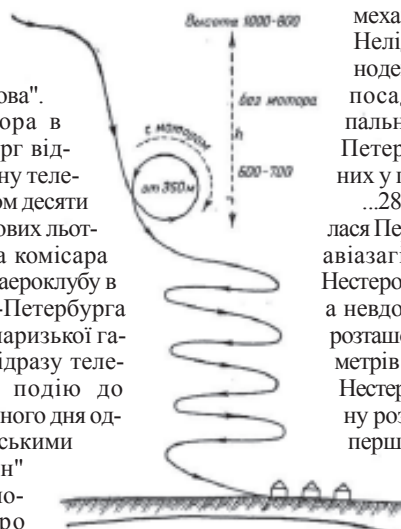
Але російський льотчик наздогнав ворога, зайшов ззаду і згорі вдарив австрійський літак, після чого обидва літаки впали і розбилися.

...Тіло Петра Нестерова перевезли до Києва і поховали на кладовищі поблизу Аскольдової могили. Попрощатися з героєм прийшли десятки тисяч киян. Посмертно Нестеров був нагороджений орденом Святого Георгія IV ступеня та підвищений до звання капітана. Після того як у 1930-ті роки було прийнято рішення про створення на місці кладовища на Аскольдовій могилі парку, прах Петра Нестерова перепоховали на Лук'янівському кладовищі.

З часом "петля Нестерова" стала для авіації звичайною фігурою вищого пілотажа, а повітряний таран радянські льотчики в роки Великої Вітчизняної війни застосували більше шестиста разів.

У Києві бережуть пам'ять про видатного льотчика. На фасаді будинку № 5 по вулиці Московській, де в 1914 р. жив Нестеров, встановлено меморіальну дошку. Його іменем названо вулицю в районі заводу "Більшовик". Пам'ятник П.М.Нестерову встановлено перед адміністративною будівлею Серійного заводу "Антонов".

Ігор Мікульонюк

Реконструкція виконаної самим П. Нестеровим схеми історичного польоту

Пам'ятник П.М. Нестерову в Києві

Семінар, присвячений творчості Кларісе Ліспектор

Закінчення.
Початок на 1-й стор.

Кларісе Ліспектор – лауреат кількох національних літературних премій. Її твори перекладені багатьма мовами світу.

Семінар, участь у якому брали студенти, аспіранти і викладачі факультету лінгвістики, факультету соціології і права та видавничо-поліграфічного інституту НТУУ "КПІ", відкрив проректор

Нагородження Ольги Гладкої

тор з міжнародних зв'язків член-кореспондент НАН України Сергій Сидоренко. "Поza творчості не існує особистості. Творчість є специфічним рушієм діяльності людини, без неї неможливий сучасний світ, бо все, що нас оточує, є результатом творчої діяльності, – наголосив він у своєму вступному слові. – І сьогоднішня подія є дуже важливою для нас, тому що нею ми ще раз підтверджуємо важливість для нашого університету гуманітарної компоненти".

Про місце письменниці в бразильській літературі розповів учасникам зустрічі перший секретар Посольства Федеративної Республіки Бразилія в Україні Луїс Фернандо Мачадо. Він також привіз до КПІ запис одного з останніх телевізійних інтерв'ю з Кларісе Ліспектор, уривок з якого присутні побачили на екрані.

З цікавою доповіддю – аналізом творчості Кларісе Ліспектор, виступила відома українська письменниця, драматург, літературознавець і перекладач Віра Вовк, яка шістьдесят п'ять років живе в Бразилії і своєю науковою діяльністю та літературною творчістю зближує культури народів країн, з якими пов'язала її доля.

"Творчість Кларісе Ліспектор уже належить до світової літератури, і Україні не годиться стояти

позаду, вже хоч би тому, що письменниця народилася на нашій землі", – підкреслила Віра Вовк перш ніж приступити до розповіді про життя письменниці та її сім'ї до докладної характеристики її прози, зокрема оповідань з першої збірки та тих, які були написані в останні роки життя.

Перед політехніками виступила також найвідданіша дослідниця творчості Кларісе Ліспектор, історик бразильської та португальської літератури, професор і запрошений викладач Університету Сан-Паулу Надя Баттелла Готліб. Серед іншого вона говорила про особливості творчого стилю письменниці, неповторну інтонацію її прози, що поволи затягує в дещо химерні світи її уяви: "її мова – завжди на межі ризику, в передчутті якогось відкриття. Проте розумієш, що його не буде, адже життя неможливо відтворити достеменно точно". А ще Надя Баттелла Готліб коротко розповіла про творчість сестер Кларісе Ліспектор, які також були письменницями, і про те, що саме з книги спогадів старшої з них – Елізи Ліспектор, дослідники дізналися багато подробиць про її родину.

Схвильованими спогадами про власне знайомство з творами Кларісе Ліспектор і перше враження від них поділився

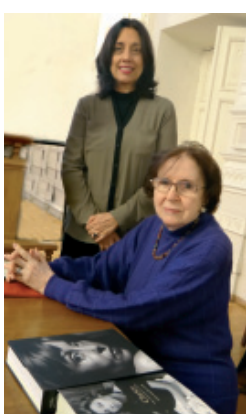

з присутніми керівник групи Департаменту з політичних питань ООН в Україні Богдан Нагайло.

Луїс Фернандо Мачадо з портретом Кларісе Ліспектор

До семінару, ходом якого майстерно диригувала заступник декана факультету лінгвістики Ольга Демиденко, київські політехніки ретельно підготувалися. На факультеті лінгвістики було проведено конкурс перекладу, учасники якого перекладали оповідання Кларісе Ліспектор "Час зірки". Студенти, які опановують образотворче мистецтво на кафедрі графіки

Надя Баттелла Готліб і Віра Вовк

видавничо-поліграфічного інституту, взяли участь у конкурсі ілюстрацій до її творів та представили їх на виставці, де експонувалося п'ятдесят робіт п'ятдесяти авторів. Слід зауважити, що участь в обох цих творчих змаганнях брали не лише представники, сказати б, профільних факультетів, але й ті студенти, які навчаються технічних спеціальностей, причому дехто з них навіть посів призові місця. Тож після виступів гостей переможцям і призерам конкурсів були вручені дипломи відповідних ступенів і призи від посольства Бразилії. Перші місця посіли студентка факультету лінгвістики Ольга Гладка (художній переклад) і Дарина Кудашкіна (книжкова графіка).

Насамкінець студенти факультету соціології і права – учасники мистецького гуртка "Метаморфози", показали присутнім театралізовану фантазію за мотивами творів Ліспектор "Як це називається?"

І вже остаточно завершила мистецьку частину семінару завідувачка кафедри графіки видавничо-поліграфічного інституту КПІ Тетяна Осипова, яка під оплески залу вручила Луїсу Фернандо Мачадо написаний нею портрет Кларісе Ліспектор.

Дмитро Стефанович

ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ: проведено тренування

16 жовтня згідно з планом підготовки цивільного захисту університету відбулося спеціальне об'єктове тренування, яке передбачало перевірку системи оповіщення – як вона спрацює на рівні університету, факультету, підрозділу, роботи служб, які несуть цілодобове чергування, а також проведення навчального тренування студентів, які проживають у гуртожитках.

Начальник штабу цивільного захисту Юрій Нестеренко, який доповідав про підсумки тренування, насаперед підкреслив актуальність проведення нинішнього заходу. "Ми маємо бути готові до будь-яких дій в умовах, коли частина нашої держави окупована і на сході країни ведуться бойові дії. Раніше такі тренування мали більш формальний характер, але зараз події, які відбуваються, вимагають від нас по-справжньому відповідального ставлення до заходів цивільної оборони". Юрій Васильович зазначив, що чергові служби на тренуванні спрацювали нормально, та висловив подяку керівництву студмістечка і гуртожитку № 4, які сприяли організованому проведенню тренування. Було відмічено і низку зауважень: працівники чергових служб при отриманні сигналів і передачі їх в інші інстанції обов'язково повинні додавати слова "з навчальною метою" (наприклад, "пожежа з навчальною метою"); після проведеного оповіщення керівного складу університету зворотний зв'язок, тобто відповідь, на жаль, було отримано лише від 9 підрозділів, що є серйозним недоліком.

Володимир Школьнік

Юрій Євгенович Шамарін

З глибоким сумом сповіщаємо, що 15 жовтня 2014 р. пішов із життя професор кафедри механіки пластичності матеріалів та ресурсозберігаючих процесів ММІ Юрій Євгенович Шамарін.

Ю.Є.Шамарін народився у 1935 р. в Читинській області в сім'ї військовослужбовця. У 1954 р. вступив до Миколаївського кораблебудівного інституту. У школі й інституті захоплювався класичною боротьбою, був призером республіканських і всесоюзних змагань, тренером інститутської збірної з класичної боротьби, підготував 15 майстрів спорту, отримав звання "Заслужений тренер УРСР".

Після закінчення інституту працював конструктором у НВО "Екватор" (1960–1963), брав участь у роботі громадської лабораторії з дослідження і впровадження електрогідрравлічного ефекту, яка за його активною участю в 1963 році була перетворена на державне підприємство "Проектно-конструкторське бюро електрогідрравліки", де він працював на посадах начальника відділу, пізніше – головного інженера. З 1972 р. працював у Києві. У цьому ж році захистив кандидатську дисертацію. У 1982 р. закінчив Вищу економічну школу господарського управління. У 1985 р. захистив докторську дисертацію, з 1989 р. – професор.

У 1989–1992 рр. Ю.Є.Шамарін завідував кафедрою обробки металів тиском ММІ. Він розширив зв'язки кафедри з підприємствами суднобудівної промисловості, на яких було створено три філії кафедри. З його ініціативи при КПІ було створено Асоціацію фахівців з обробки матеріалів тиском ВНЗ, науковців і працівників промисловості країн СНД.

У 1992–1994 рр. працював проректором Інституту підвищення кваліфікації, завідував кафедрою охорони праці та навколишнього середовища. У 1994–1998 рр. – директор НДІ нових фізичних і прикладних проблем, з 1998 р. – генеральний директор Київського НВО "Славутич", директор НДІ гідропримладів – головного підприємства України з гідроакустики. Його інститут успішно співпрацював з Польщею, Німеччиною, Індією, Китаєм. Так, у 2005 р. одну з розробок інституту – унікальний інтерферометр, який не має аналогів у світі – було передано Інституту системотехніки кораблебудування у Пекіні. Інститут океанографічного приладобудування АН Китаю обрав Юрія Євгеновича Почесним професором.

Останні роки життя Юрія Євгеновича були пов'язані з кафедрою механіки пластичності матеріалів та ресурсозберігаючих процесів ММІ. Як провідний науковець та фахівець з великим досвідом роботи він очолював Державну комісію по захисту дипломів спеціалістів та магістерських дисертацій, працював професором за сумісництвом, викладав спеціальні дисципліни магістрам "Штампування гумою та рідиною" та "Штампування вибухом".

Науковий доробок Юрія Євгеновича – понад 460 наукових робіт, у т. ч. дев'ять книг, шість монографій, два навчальних посібники. Він автор 150 винаходів, заслужений винахідник України (1995), лауреат республіканської премії ім. В.К.Семінського (1992), лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (1998).

Під його науковим керівництвом була розроблена і впроваджена у серійне виробництво низка дослідно-промислових електрогідрравлічних установок. Ці та інші розробки були відзначені п'ятьма медалями ВДНГ СРСР, а Юрій Євгенович нагороджений орденом Пошани (1988). Ю.Є.Шамарін був обраний академіком Академії інженерних наук України, Академії технологічних наук України, Академії суднобудівних наук України і Міжнародної академії екології.

Світла пам'ять про Юрія Євгеновича як порядну, талановиту, ініціативну, працелюбну людину, чуйного колегу і цікавого співрозмовника назавжди збережеться в наших серцях.

Викладачі, співробітники та студенти ММІ

ОГОЛОШЕННЯ

Екскурсійні сеанси в бібліотеці

З листопада 2014 р. Науково-технічна бібліотека ім. Г.І.Денисенка НТУУ "КПІ" запрошує на екскурсії "Блукаючи бібліотекою", під час яких можна ознайомитися з історією однієї з найстаріших університетських бібліотек України, портретною галереєю "Українці у світі" та унікальним фізичним дослідом за допомогою маятника Фуко.

Початок екскурсій: щовівторка – о 16:10; щоп'ятниці – о 10:30.

Екскурсії проводяться безкоштовно. **Місце зустрічі:** біля маятника Фуко.

«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІК»

газета Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут»
<http://www.kpi.ua/kp>

✉ 03056, Київ-56
проспект Перемоги, 37
корпус № 1, кімната № 221
✉ gazeta@kpi.ua
☎ гол. ред. 406-85-95; ред. 454-99-29

Головний редактор
В.В.ЯНКОВИЙ

Провідні редактори
В.М.ІГНАТОВИЧ
Н.Є.ЛІБЕРТ
Д.Л.СТЕФАНОВИЧ
(керівник прес-служби
НТУУ "КПІ")

Дизайн та комп'ютерна верстка

І.Й.БАКУН
Л.М.КОТОВСЬКА

Комп'ютерний набір
О.В.НЕСТЕРЕНКО

Коректор
О.А.КІЛХЕВИЧ

Ресстраційне свідоцтво Кі-130
від 21. 11. 1995 р.
Друкарня ТОВ «АТОПОЛ»,
м. Київ, бульвар Лепсе, 4
Тираж 2000

Відповідальність за достовірність інформації несуть автори.
Позиція редакції не завжди збігається з авторською.